

I. CẢI CÁCH HÀNH CHÍNH VÀ ĐỔI MỚI KINH TẾ

Bộ máy hành chính quốc gia là một động cơ để có thể hỗ trợ cho nền kinh tế phát triển, làm cho cơ cấu kinh tế chuyển dịch đúng hướng theo quy luật, trong tầm quản lý vĩ mô của nhà nước. Việc đổi mới kinh tế tại nước ta hiện nay, được tiến hành song song với cải cách nền hành chính quốc gia một cách sâu rộng và triệt để, sẽ có tác động thuận lợi cho cơ chế kinh tế thị trường có sự quản lý của nhà nước theo định hướng kinh tế chính trị chung.

chính với đổi mới nền kinh tế là mối quan hệ biện chứng- vì không thể có một nền hành chính trì trệ, quan liêu trong một xã hội kinh tế phát triển- để chúng ta có thể khẳng định rằng cải cách nền hành chính quốc gia là một yêu cầu cấp thiết trong giai đoạn hiện nay tại nước ta.

II. NHỮNG MỤC TIÊU CHÍNH PHỦ ĐỀ RA

Trong báo cáo trình bày trước quốc hội khóa 9, kỳ họp thứ 3 ngày 16.6.93, chính phủ đã nêu lên các mục tiêu chủ yếu của công cuộc cải cách hành chính tại nước ta hiện nay là:

tướng.

2. Để thực hiện các mục tiêu đề ra, phải nghiên cứu sâu nhằm sửa đổi, bổ sung cơ chế, chính sách, khắc phục những sơ hở thiếu sót để bị lợi dụng để chiếm dụng vốn của nhà nước và tham nhũng.

- Tài nguyên và tài sản quốc gia phải có giá, được quản lý chặt chẽ, phải có người chịu trách nhiệm. Cần thực hiện ngay chủ trương này đối với những tài sản của nhà nước đang bị xâm phạm nghiêm trọng như đất đai, nhà cửa, vốn đầu tư, tài sản doanh nghiệp.

TỪ MỤC TIÊU CẢI CÁCH HÀNH CHÍNH VÀ CẢI CÁCH KINH TẾ ĐẾN THỰC HIỆN CẢI TIẾN THỦ TỤC HÀNH CHÍNH

Luật gia NGÔ NGỌC BỬU

Chuyên viên cải tiến thủ tục hành chính TP.HCM

Khi một nền hành chính quốc gia mạnh về quyền lực, gia tăng năng lực, có hiệu lực và hiệu quả trong quản lý nhà nước, thì sẽ tạo ra những động lực trực tiếp hay gián tiếp, hữu hình hay vô hình, nhằm hỗ trợ cho nền kinh tế tăng trưởng dần dần, để dẫn đến kinh tế phát triển trong đoàn kỳ và trường kỳ.

Cải cách hành chính có quy mô quốc gia bao gồm những nội dung rộng lớn; từ việc xây dựng hệ thống pháp luật đầy đủ để điều chỉnh tất cả các mối quan hệ kinh tế xã hội, việc thi hành luật pháp nghiêm minh và công bằng, tổ chức lại bộ máy nhà nước và cơ cấu chính quyền, việc tuyển dụng, huấn luyện và bổ nhiệm công chức thực sự có năng lực.v.v.. đến việc cải tiến các thủ tục hành chính trong các mối quan hệ giữa cơ quan nhà nước với người dân và tổ chức, sao cho đảm bảo tính dân chủ và tính quần chúng - là một con đường dài đầy gian nan, cần phải kiên trì thực hiện một cách khoa học song song với sự vận động ý thức cải cách, đổi mới từ mọi thành phần trong xã hội. Vì cải cách nền hành chính quốc gia là một công trình tổng hợp chứ không phải là việc làm đơn điệu của một số cơ quan và một thành phần viên chức có chức năng, nhiệm vụ.

Mối quan hệ giữa cải cách hành

1. Tiến trình đổi mới đòi hỏi phải tiến hành công việc cải cách hành chính, là khâu trung tâm của việc cải cách bộ máy nhà nước, có quan hệ chặt chẽ với cải cách kinh tế.

Mục tiêu của cải cách hành chính là xây dựng hệ thống cơ quan hành chính có hiệu lực với bộ máy hợp lý và đội ngũ công chức có năng lực và trong sạch, hoạt động trong khuôn khổ pháp luật.

Nội dung cải cách hành chính bao gồm nhiều vấn đề lớn như:

- Phân tích chức năng hành chính điều hành và chức năng hành chính tài phán.

- Sắp xếp lại bộ máy hành chính từng cấp theo hướng tinh giản.

- Xây dựng quy chế công chức với chức danh, tiêu chuẩn từng loại để làm căn cứ cho việc đào tạo, tuyển dụng và sắp xếp chế độ lương mới.

- Xây dựng chế độ công vụ, định rõ trách nhiệm và quyền hạn của các loại công chức.

- Cải tiến tổ chức và hoạt động của các công sở theo hướng áp dụng tin học, nâng cao kỹ thuật văn bản hành chính.

- Cải cách hành chính phải phù hợp và phục vụ tốt cải cách kinh tế. Hai cuộc cải cách này quan hệ chặt chẽ với nhau và thuộc trách nhiệm trực tiếp của chính phủ, trước hết là thủ

- Thực hiện nguyên tắc tự do kinh doanh trong những lãnh vực mà luật pháp không cấm. Trước mắt, cần xem xét ngay các chế độ, thủ tục cấp giấy phép kinh doanh, hành nghề, cấp giấy phép và phân bổ hạn ngạch xuất nhập khẩu; các thủ tục và lệ phí chuyển nhượng, sang tên, chia, cho nhà ở và các tài sản khác; về xuất nhập cảnh.v.v
- Cải cách từng bước hệ thống thuế, đổi mới phương thức thu thuế, khắc phục tình trạng tính thuế theo lối "mặc cả", hạn chế các ngoại lệ miễn giảm thuế.v.v..

Trong báo cáo trước Quốc hội, kỳ họp thứ 5 ngày 26.5.94, chính phủ đã khẳng định: - đẩy mạnh hơn nữa cải cách kinh tế kết hợp với cải cách hành chính, năm 1994 tập trung vào một số lãnh vực dưới đây:

- a. Xúc tiến cải cách hệ thống tài chính và ngân hàng, xây dựng và phát triển chế độ kế toán, phát triển công tác kiểm toán.

- Hoàn thành dự thảo luật ngân sách, thể chế hóa các nguyên tắc, trình tự lập, xét duyệt và chấp hành ngân sách; xác lập chế độ thanh tra, kiểm toán ngân sách. Xây dựng cơ chế mới về quản lý tài sản công trong các doanh nghiệp.

- Về ngân hàng, tiếp tục cải cách, thực hiện cơ chế ngân hàng 2 cấp, phân biệt chức năng ngân hàng nhà nước và

các ngân hàng thương mại. Hình thành thị trường tiền tệ, điều hòa lưu thông tiền tệ, cơ chế lãi suất phù hợp với cơ chế thị trường, xử lý tỷ giá hối đoái và cải tiến quản lý ngoại tệ.

b. Sắp xếp, chỉnh đốn, nâng cao hiệu quả các doanh nghiệp nhà nước. Phân biệt doanh nghiệp kinh doanh mưu cầu lợi nhuận với đơn vị kinh tế nhằm đáp ứng nhu cầu công cộng, không lấy lợi nhuận làm mục đích chính.

- Hoàn thành thanh toán công nợ giai đoạn 2, xử lý doanh nghiệp thua lỗ kéo dài; áp dụng chế độ kế toán đi đôi với chế độ tài chính doanh nghiệp, bảo đảm cho doanh nghiệp thật sự tự chủ và tự chịu trách nhiệm về tài chính trong khuôn khổ luật pháp. Thu hẹp hình thức độc quyền của doanh nghiệp nhà nước, mở đường cho cạnh tranh lành mạnh.

- Những biện pháp nêu trên cùng với việc cải cách tài chính- ngân hàng, sẽ tạo điều kiện cho mỗi doanh nghiệp tự đổi mới và thích nghi với môi trường kinh tế. Thị trường sẽ đánh giá, sàng lọc các doanh nghiệp một cách khách quan.

- Tiến hành cổ phần hóa, xác định rõ người chủ sở hữu tài sản công trong doanh nghiệp; bỏ cơ chế chủ quan có tính hành chính, hình thành tập đoàn kinh tế hoạt động có hiệu quả, thật sự phát huy được vai trò chủ đạo trong nền kinh tế theo định hướng XHCN và phù hợp với quy luật của thị trường.

Tóm lại, một số những mục tiêu cải cách hành chính và cải cách kinh tế đã được chính phủ nêu ra; cùng với các phương hướng thực hiện cụ thể từng bước để địa phương tổ chức thực hiện.

Một trong những địa phương nắm bắt kịp thời nhất đối với công việc cải cách hành chính, cải cách kinh tế đó là thành phố Hồ Chí Minh.

III. THỰC HIỆN CẢI TIẾN THỦ TỤC HÀNH CHÍNH TẠI THÀNH PHỐ

Thành phố Hồ Chí Minh là một trọng điểm kinh tế, một trung tâm hành chính có tầm vóc lớn trên cả nước. Do yêu cầu khách quan, nên ngay từ năm 1990, Ủy ban nhân dân TP đã đưa ra chương trình cải tiến thủ tục hành chính trên địa bàn thành phố, nhằm hỗ trợ cho việc đổi mới kinh tế. Cụ thể là Ủy ban nhân dân thành phố đã ra quyết định số 216-QĐ-UB ngày 11.6.1990 nhằm đổi mới phong cách, lề lối làm việc, giảm phiền hà cho nhân dân.

1. Những nguyên tắc chung

- Cơ quan nhà nước có liên quan trực tiếp đến việc giải quyết các nhu cầu và quyền lợi của người dân, đều phải đổi mới phong cách, lề lối làm việc, phải cải tiến thủ tục hành chính, đơn giản hóa các loại giấy tờ, giảm bớt

tầng nấc trung gian, giải quyết đúng đắn theo pháp luật, tổ chức tiếp dân thường xuyên theo định kỳ.

- Khi tiếp xúc và giải quyết công việc cho nhân dân, nhân viên công vụ phải chấp hành nghiêm chỉnh các quy định chung về thủ tục hành chính và pháp quy hiện hành. Nghiêm cấm cơ quan đơn vị tự tiện đề ra những thủ tục riêng, trái với quy định của UBND TP, nghiêm cấm biểu hiện hách dịch, cửa quyền, ban ơn, đòi thủ lao mang tính chất hối lộ.

- Cơ quan nhà nước thường xuyên tiếp xúc, giải quyết công việc có liên quan đến quyền lợi của người dân phải nghiêm yết công khai mọi thủ tục và thời gian thực hiện.

- Trường hợp yêu cầu của đương đơn không thuộc chức năng, quyền hạn của cơ quan, thì phải hướng dẫn họ đến nơi có thẩm quyền giải quyết.

2. Xử lý hồ sơ, đơn từ người dân gửi đến cơ quan

- Tất cả đơn từ, hồ sơ đã nhận phải được cán bộ có thẩm quyền nghiên cứu, xử lý trong thời hạn quy định. Chậm nhất là 20 ngày, kể từ ngày nhận đơn, cơ quan phải báo cho đương sự biết kết quả. Đối với đơn khiếu nại, tố cáo của công dân, thì áp dụng thời hạn quy định trong pháp lệnh xét khiếu tố. Trường hợp không giải quyết được, phải báo rõ cho đương sự biết lý do và ghi vào phiếu trả hồ sơ, có chữ ký của người có thẩm quyền giải quyết.

- Các bộ, nhân viên phải có sổ theo dõi kết quả giải quyết, chịu trách nhiệm trước cơ quan về việc bảo quản hồ sơ. Nghiêm cấm sự tùy tiện xử lý, làm mất hồ sơ; nghiên cứu đơn và hồ sơ qua loa, tắc trách để dẫn đến xử lý sai, gây thiệt thòi, oan ức cho đương đơn.

- Nếu công dân không đồng tình với cách giải quyết của cơ quan nhà nước, thì có quyền khiếu nại lên cấp trên trực tiếp của cơ quan đó, trừ những việc thuộc thẩm quyền của tòa án nhân dân. Chủ tịch UBND TP là người có thẩm quyền cao nhất tại TP trong việc xét và giải quyết các đơn khiếu nại, tố cáo của công dân.

3. Kết quả cụ thể thực hiện cải tiến thủ tục hành chính tại thành phố

Bước đột phá thực hiện cải cách hành chính tại thành phố nhằm ban hành những quy định về thủ tục làm việc, quy trình giải quyết cùng chức năng nhiệm vụ của UBND cấp xã, phường và ngành xây dựng, nhà đất, là nơi thường xuyên làm việc trực tiếp với dân, UBND TP đã ban hành một số quyết định, quy chế nhằm cải tiến thủ tục hành chính, cụ thể như sau:

- Quy chế tổ chức và hoạt động của UBND phường xã, kèm theo có những chỉ thị thực hiện cụ thể và biểu mẫu soạn sẵn phát không cho xã.

- Quy định về trình tự và thẩm quyền cấp đất xây dựng, xác định rõ thủ tục hồ sơ, trình tự, thời hạn giải quyết và phân cấp trách nhiệm.

- Quy định trình tự và thẩm quyền cấp phép xây dựng, xác định rõ thẩm quyền giải quyết, các thủ tục và thời hạn giải quyết đơn xin.

- Quy định về làm sạch rác trong thành phố; quy định quản lý an toàn giao thông đường thủy nội địa, cảng, bến sông trên địa bàn thành phố.v.v.

- Quy định về quản lý nhà nước đối với nhà thuộc sở hữu tư nhân, xác định rõ các chứng từ sở hữu nhà được công nhận hiện nay, bao gồm các chứng từ lập trước và sau 30.4.75; cách thức hợp thức hóa quyền sở hữu nhà; cách chuyển nhượng quyền sở hữu.v.v.

- Nhiều cơ quan đã giảm bớt thủ tục, nấc trung gian không cần thiết như: hải quan TP bỏ việc cấp "Giấy hoàn thành thủ tục hải quan" cho xe ô tô, xe gắn máy. Ngành điện lực bỏ thủ tục xác nhận trong hồ sơ xin cấp điện kế; ngành quản lý đất đai bỏ giấy giới thiệu khi dân có yêu cầu trích lục diên thổ, bản sao họa đồ; ngành tư pháp bỏ xác nhận của công an trên giấy chứng sinh khi làm giấy khai sinh; công chứng nhà nước bỏ thủ tục công chứng 100% vốn bằng tiền mặt khi thành lập doanh nghiệp, công ty tư nhân.

- Bước tiến về rút ngắn thời gian giải quyết công việc: ngành điện lắp điện kế trước đây phải 2 tháng nay chỉ còn 30 ngày; ngành thương mại cấp giấy chứng chỉ hành nghề còn từ 01 đến 03 ngày; quận Tân Bình, Gò Vấp giải quyết hồ sơ mua bán nhà trước đây phải 01 tháng, nay chỉ còn 10-12 ngày.

- Quan tâm công tác tiếp dân, giải quyết khiếu nại của công dân: hầu hết các sở ngành của UBND quận huyện đều thực hiện việc tiếp dân một cách nghiêm túc để trực tiếp giải quyết quyền lợi, nhu cầu chính đáng của dân. Riêng Chủ tịch UBND TP, mỗi tuần 1 lần tiếp dân và giải quyết trực tiếp việc khiếu nại tồn đọng lâu ngày tại văn phòng tiếp dân, 18 Thái Văn Lung.

Tóm lại, từ những định hướng rộng lớn về cải cách hành chính và cải cách kinh tế, có tầm vĩ mô trên cả nước, với nhiều mục tiêu cụ thể và chuyên sâu do trung ương phát động; thành phố đã tiếp thu, triển khai có kết quả, từng bước việc cải tiến các thủ tục hành chính trong việc giải quyết công việc liên quan đến quyền lợi của công dân; tránh phiền hà dân, giảm thủ tục rườm rà, giải quyết công việc nhanh gọn, đúng pháp quy. Thành phố đã và đang tiến hành từng bước cải cách sâu rộng, có chất lượng và hữu hiệu trong công cuộc cải tiến hành chính, cải cách kinh tế, cương quyết thực hiện, không đánh trống bỏ dùi, để đem lại lòng tin cho nhân dân và tăng cường hiệu lực quản lý nhà nước.